



ประกาศสถาปนา

ภูมิพลอดุลยเดช เปร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช महิต  
ตาสีเบศรรามาชิบัติ จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรม  
นาถบพิตร

มีพระบรมราชโองการโปรดให้ประกาศว่า โดยที่ทรง  
พระราชดำริว่า สมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ สมเด็จพระ  
สังฆราช ได้ทรงเป็นพระราชอุปัชฌาจารย์ ทรงมีพระคุณูปการ  
อย่างยิ่งแก่พระองค์ เมื่อคราวทรงผนวชได้ถวายโอวาทา  
นุศาสน์ให้ทรงเข้าพระราชหลุทัยในหลักพระพุทธศาสนา  
อย่างทราบซึ้ง นับว่าทรงดำรงอยู่ในฐานะเป็นปวงนี้บุคคล  
แห่งองค์พระมหากษัตริย์ และประกอบด้วยสมเด็จพระ

เล่ม ๑๔ ตอนที่ ๖ ราชกิจจานุเบกษา ๑๒ มกราคม ๒๕๐๐

สังฆราชพระองค์นี้ มีศักดิ์เป็นหม่อมราชวงศ์ราชประนัปดาห์ ในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหามงกุฎ พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว นับว่าทรงดำรงอยู่ในสถานะเป็นเชื้อสายในราชตระกูลแห่งพระบรมราชวงศ์จักรี ทรงยินดีในเนกขัมมปฏิบัติ เป็นอจลพรหมจริยาภิกษุที่ยืนมาช้านานถึง ๖๔ พรรษา ดำรงมั่นอยู่ในศีลสมาธิปัญญาได้เสื่อมถอย มีพระจริยาวัตรเรียบร้อยบริสุทธิ์บริบูรณ์มิได้หวั่นไหวต่อโลกามิส ทั้งพระฉันทจรตักก็เพียบพร้อมด้วยสมณคุณธรรมยากที่จะหาผู้เสมอได้ ทรงพระปรีชาญาณแจ่มใสรอบรู้พระไตรปิฎกสังคหกรรม ซึ่งนับว่าเป็นพหุคุณศรัทธาปฏิบัติอย่างยอดเยี่ยมพระองค์หนึ่ง ทรงพระศุภญาณอย่างลึกซึ้งสามารถในธรรมวิจารณ์วินิจฉัยได้อย่างถูกต้องเด็ดขาดในโอกาสทุกเมื่อ ส่วนในการพระศาสนา สมเด็จพระสังฆราชก็ได้ทรงรับหน้าที่บริหาร จัดการทะนุบำรุงให้เจริญก้าวหน้ามาโดยลำดับจนในที่สุดได้ทรงดำรงตำแหน่งสกลมหาสังฆปริณายกมาเป็นเวลานานถึง ๑๒ ปี ได้ทรงบำเพ็ญกรณียกิจเป็นहितานุहितประโยชน์แก่พุทธจักรและอาณาจักรอย่างไพศาล ตั้งความพิสดารปรากฏอยู่ในประกาศสถาปนาเฉลิมพระนามเป็นสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆ

เล่ม ๗๔ ตอนที่ ๖ ราชกิจจานุเบกษา ๑๒ มกราคม ๒๕๐๐

ปรีณายก เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ นั้น  
แล้ว และบัดนี้ก็เป็นที่ยอมรับว่า สมเด็จพระสังฆราชทรง  
เจริญด้วยคุณวิริยคุณวิริตัญญูมหาเถรธรรม เป็นที่เจริญ  
ศรัทธาปราสาทะ และเป็นคารวสถานปฐมนิยเจดีย์แห่งองค์พระ  
บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ ตลอดถึง  
มวลพุทธบริษัทและอาณาประชาราษฎร์ทั่วสกลราชอาณาจักร  
สมควรจะสถาปนาพระเกียรติยศฐานันดรศักดิ์<sup>๕</sup> เป็นสมเด็จพระ  
สังฆราชเจ้ากรมหลวง เพื่อเป็นศรีศุภมงคลแก่พระบวร  
พุทธศาสนา และเป็นที่ยกย่องพระราชมหาราชคารวสถานสืบไป  
จึงมีพระบรมราชโองการโปรดให้ สถาปนาสมเด็จพระ  
สังฆราช ขึ้นเป็น สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวง  
มีพระนามตามจารึกในพระสุพรรณบัฏว่า สมเด็จพระ  
สังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ วิสุทธิสงฆคุณาลังการ  
อริยวงศาตตญาณวิมล สกลมหาสังฆปริณายก ตรีปิฎกกลา  
กุสโลภาส ภูมิพลมหาราชหิโตบัชชาจารย์ สัจจิตตาทิธาน  
สังฆวิสุต มหามกุฏมหาราชประณิปดา นพวงศราชกุลา  
ภีรพรรณ สุขุมอรรถธรรมวิจารณ์ปรีชา ภาพยรจนานันทพากย  
ปฎิภาณ ปาวจนุตตมญาณวราภรณ์ สุนทรวิสุทธิพรหมจรรย์

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๔

เล่ม ๗๔ ตอนที่ ๖ ราชกิจจานุเบกษา ๑๒ มกราคม ๒๕๐๐

วิมลศีลธรรมาจารย์วัตร พุทธศาสนิกบริษัทคารวสถาน  
วิจิตรปฏิภาณพัฒนคุณ อดุลยคัมภีรญาณบัณฑิต สรรพคุณิส  
สรมหาปธานาธิบดี ศรีสมณุดมบรมบพิตร กชนาม เสด็จ  
สถิต ณ วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร พระอารามหลวง ทรง  
ศักดิ์นา ๑๑๐๐๐ ตามกำหนดอย่างพระองค์เจ้าต่างกรมทั้งปวง  
และดำรงพระอิสริยยศยิ่งใหญ่ในฝ่ายพุทธจักรสมศักดิ์  
ที่สมเด็จพระสังฆราชเจ้า เป็นประธานในสมณมณฑลทั่วราชอาณาจักร  
ขออาราธนาให้ทรงรับฐานะพระพุทธศาสนาเป็น  
ภาระสั่งสอน ช่วยระงับอธิกรณ์และอนุเคราะห์พระภิกษุสงฆ์  
สามเณรทั่วไป โดยสมควรแก่พระอิสริยยศสมณศักดิ์ จง  
ทรงเจริญพระชนมายุ พรรณ สุข พล ปฏิภาณ คุณสาร  
สมบัติ สรรพสิริสวัสดิพิพัฒนามงคล วิบูลย์ศุภผลจริฎฐิติกาล  
ในพระพุทธศาสนา

ให้ทรงตั้งเจ้ากรม เป็น หลวงวชิรญาณวงศ์ ถ้อย  
ศักดิ์นา ๖๐๐

ให้ทรงตั้งปลัดกรม เป็น ชุนจ้านงบวรกิจ ถ้อย  
ศักดิ์นา ๔๐๐

ให้ทรงตั้งสมุหบัญชี เป็น หมั่นวินิจวรภักดิ์ ถ้อย  
ศักดิ์นา ๓๐๐

เล่ม ๑๕ ตอนที่ ๖ ราชกิจจานุเบกษา ๑๒ มกราคม ๒๕๐๑

ให้ผู้ที่ได้รับตำแหน่งบรรดาศักดิ์ทั้ง ๓ นั้น ทำราชการในหลวงและในกรม ตามอย่างธรรมเนียมเจ้ากรม ปลัดกรม สมุห์บัญชี ในพระองค์เจ้าต่างกรมผู้ใหญ่ทั้งปวงสืบไป ให้มีความสุขสวัสดิ์เจริญเทอญ

ในส่วนสมณศักดิ์นั้น ให้ทรงมีพระราชอาคันและพระครูฐานานุกรมระดับพระอริยยศ ๑๕ รูป คือ พระมหานายก พุทธปาพจนดิลก โลกยปสาทาภิบาล สกลสังฆประธานมหาเถรกิจการิ คณาธิบดีศรีรัตนคคมกาจารย์ พระราชาคณะปลัดขวา ๑ พระจุลนายก ธรรมเนียมดีสาธกมหาเถรธิการ คณกิจบริหารธุการิ สมุหบดีศรีธรรมภาณกาจารย์ พระราชาคณะปลัดซ้าย ๑ พระครูวิสุทธีธรรมภาณ ๑ พระครูพิศาลวินยวาท ๑ พระครูประสาทพุทธปริตร พระครูพระปริตร ๑ พระครูประสิทธิพุทธมนต์ พระครูพระปริตร ๑ พระครูวินัยธร ๑ พระครูธรรมธร ๑ พระครูสรภัญญ์ประกาศ พระครูคู่สวด ๑ พระครูสรนาทวิเศษ พระครูคู่สวด ๑ พระครูนิเทศธรรมจักร ๑ พระครูพิทักษ์ธุระกิจ ๑ พระครูสังฆสิทธิกร ๑ พระครูสมุห์ ๑ พระครูใบฎีกา ๑

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๖

เล่ม ๑๔ ตอนที่ ๖ ราชกิจจานุเบกษา ๑๒ มกราคม ๒๕๐๐

---

ขอให้พระคุณผู้ได้รับตำแหน่งท่งปวงนมความสุขสิริสวัสดิ  
สถาพร ในพระบวรพุทธศาสนา เทอญ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕  
เป็นปีที่ ๑๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี